

तेषाञ्च वृत्तमाज्ञाय वृत्तं दुर्योधनस्य च । अनुनेतुमिहार्हन्ति धार्तराष्ट्रं सुहृज्जनाः । ११५
 न हि ते विग्रहं वीराः कुर्वन्ति कुरुभिः सह । अविनाशेन लोकस्य काङ्क्षन्ते पाण्डवाः स्वकं ।
 यथापि धार्तराष्ट्रस्य हेतुः स्याद्विग्रहं प्रति । स च हेतुर्न मन्तव्यो बलीयांसस्तथा हि ते ।
 अत्रौहिण्यश्च सप्तैव धर्मपुत्रस्य सङ्गताः । युयुत्समानाः कुरुभिः प्रतीक्षन्तेऽस्य शासनं ।
 अपरे पुरुषव्याघ्राः सहस्राचौहिणीसमाः । सात्यकिर्भीमसेनश्च यमौ च सुमहाबलौ ।
 एकादशैताः पृतना एकतश्च समागताः । एकतश्च महाबाहुर्बहुर्हृपो धनञ्जयः । ११६
 यथा किरीटी सर्वाभ्यः सेनाभ्योऽप्यतिरिच्यते । एवमेव महाबाहुर्वासुदेवो महाद्युतिः ।
 बज्रलवञ्च सेनानां विक्रमञ्च किरीटिनः । बुद्धिमत्त्वञ्च कृष्णस्य बुद्ध्या युध्येत को नरः ।
 ते भवन्तो यथाधर्मं यथा समयमेव च । प्रयच्छन्तु प्रदातव्यं मा वः कालोऽत्यगादयं ।
 इति श्रीमहाभारते उद्योगपर्वणि सञ्जययानपर्वणि पुरोहितवाक्ये एकोनविंशोऽध्यायः ॥ १८ ॥
 ॥ वैशम्पायन उवाच ॥ तस्य तदचनं श्रुत्वा प्रज्ञावृद्धो महाद्युतिः । सम्पूज्यैर्न यथाकालं भीष्मो वचनमब्रवीत् ।
 दिष्ट्या कुशलिनः सर्वे सह दामोदरेण ते । दिष्ट्या सहायवन्तश्च दिष्ट्या धर्मं च ते रताः । ११७
 दिष्ट्या च सन्धिकामास्ते भ्रातरः कुरुनन्दनाः । दिष्ट्या न युद्धमनसः पाण्डवाः सह बान्धवैः ।
 भवता सत्यमुक्तन्तु एवमेतन्न संशयः । अतितोऽहन्तु ते वाक्यं ब्राह्मण्यादिति मे मतिः ।
 असंशयं क्लेशितास्ते वने चेह च पाण्डवाः । प्राप्ताश्च धर्मतः सर्वं पितुर्धनमसंशयं ।
 किरीटी बलवान्पार्थः कृतास्त्रश्च महारथः । को हि पाण्डुसुतं युद्धे विषहेत धनञ्जयं ।
 अपि वज्रधरः साक्षात्किमुतान्ये धनुर्धतः । त्रयाणामपि लोकानां समर्थ इति मे मतिः । ११८
 भीष्मे ब्रुवति तद्वाक्यं धृष्टमाक्षिण्य मन्युना । दुर्योधनं समालोक्य कर्णो वचनमब्रवीत् ।
 न तत्राविदितं ब्रह्मन् लोके भूतेन केनचित् । पुनरुक्तेन किन्तेन भाषितेन पुनः पुनः ।
 दुर्योधनार्थं शकुनिर्द्युते निर्जितवान्पुरा । समयेन गतोऽरण्यं पाण्डुपुत्रो युधिष्ठिरः ।
 न तं समयमादृत्य राज्यमिच्छन्ति पैतृकं । बलमाश्रित्य मत्स्यानां पञ्चालानाञ्च मूर्खवत् ।
 दुर्योधनो भयादिदन्न दद्यात्पादमन्ततः । धर्मतस्तु महीं कृत्स्नां प्रदद्याच्छत्रेऽपि च । ११९
 यदि काङ्क्षन्ति ते राज्यं पितृपैतामहं पुनः । यथाप्रतिज्ञं कालं तं चरन्तु वनमाश्रिताः ।
 ततो दुर्योधनस्याङ्गे वर्त्तन्तामकुतोभयाः । अधार्मिकीं तु मा बुद्धिं मौर्ख्यात् कुर्वन्तु केवला ।
 अथ ते धर्ममुत्सृज्य युद्धमिच्छन्ति पाण्डवाः । आसाद्येमान् कुरुश्रेष्ठान् स्मरिष्यन्ति वचो मम ।
 ॥ भीष्म उवाच ॥ किन्तु राधेय वाचा ते कर्म तत्स्मर्त्तुमर्हसि । एक एव यदा पार्थः षड्रथान्जितवान् युधि ।
 न चेदेवं करिष्यामो यदयं ब्राह्मणोऽब्रवीत् । भ्रुवं युधि हतास्तेन भवयिष्याम पाण्डुकान् । १२०
 ॥ वैशम्पायन उवाच ॥ धृतराष्ट्रस्ततो भीष्ममनुमान्य प्रसाद्य च । अवभक्ष्यं च राधेयमिदं वचनमब्रवीत् ।
 अस्मद्भित्तं वाक्यमिदं भीष्मः शान्तनवोऽब्रवीत् । पाण्डवानां हितं चैव सर्वस्य जगतस्तथा ।
 चिन्तयित्वा तु पार्थेभ्यः प्रेषयिष्यामि सञ्जयं । स भवान् प्रतिपालय पाण्डवानेव माचिरं ।